

อาเซียน จุดบรรจบวัฒนธรรมโลก

เอเชียตะวันออกเฉียงใต้เป็นภูมิภาคหนึ่งที่มีวัฒนธรรมเก่าแก่ตั้งแต่สมัยก่อนประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรมดั้งเดิมนั้น ได้วิวัฒนาการผ่านการติดต่อค้าขาย และสานสัมพันธ์ระหว่างรัฐ กระทั่งบ่มเพาะเป็น “วัฒนธรรมอาเซียน” ที่มีความแตกต่างหลากหลาย จากการปรับวัฒนธรรมดั้งเดิม และรับวัฒนธรรมต่างถิ่นเข้าไว้ด้วยกัน อันประกอบไปด้วยวัฒนธรรมท้องถิ่นดั้งเดิม ของชนเผ่าต่าง ๆ วัฒนธรรมอินเดีย วัฒนธรรมจีน วัฒนธรรมตะวันตก และวัฒนธรรมจากกระบวนการโลกาภิวัตน์ ดังนั้นการเรียนรู้ เข้าใจ และยอมรับวัฒนธรรมในภูมิภาค จะช่วยส่งเสริมความเข้าใจอันดีต่อกันระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียน

ข้าวสายใยอาเซียน

ภูมิศาสตร์กำหนดวิถี

ภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ สามารถแบ่งออกเป็น 2 ส่วนใหญ่ ๆ ได้แก่ พื้นที่บนแผ่นดินใหญ่ เป็นพื้นที่ราบลุ่มระหว่างหุบเขาที่ทอดยาวจากเหนือมาใต้ ที่เหมาะกับการเพาะปลูกทำการเกษตร ประกอบไปด้วย ประเทศเมียนมา สปป.ลาว ไทย กัมพูชา เวียดนาม และมาเลเซียฝั่งตะวันตก ส่วนพื้นที่อีกส่วนนั้นมีลักษณะเป็นหมู่เกาะ ได้แก่ อินโดนีเซีย มาเลเซียฝั่งตะวันตก สิงคโปร์ ฟิลิปปินส์ และบรูไน จึงเป็นพื้นที่ที่เหมาะสมกับการคมนาคมทางเรือและติดต่อซื้อขายกับชนชาติอื่น ๆ

ด้วยพื้นที่รวมถึงกว่า 4.6 ล้านตารางกิโลเมตร และลักษณะทางภูมิศาสตร์ที่แตกต่างกัน ก่อให้เกิดวัฒนธรรมทั้งผู้ที่อยู่อาศัยในพื้นที่ราบลุ่มแม่น้ำ พื้นที่ภูเขา และพื้นที่ชายฝั่งทะเล จึงทำให้ภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เป็นพื้นที่ที่มีกลุ่มคนและวัฒนธรรมที่หลากหลายตามไปด้วย

ย้อนอดีตข้าวในอาเซียน

มองย้อนกลับไปยังจุดเริ่มต้นก่อนจะมาเป็นประชาคมอาเซียนในปัจจุบัน มีสิ่งหนึ่งที่ยึดโยงคนอาเซียนเข้าไว้ด้วยกันนั่นก็คือ “ข้าว” พืชอาหารที่เป็นหัวใจหลักของการดำรงชีวิตของคนในภูมิภาคแห่งนี้

เดิมทีมนุษย์ในยุคหินเก่าอยู่รวมเป็นกลุ่มเล็ก ๆ ล่าสัตว์และเก็บพืชป่าเป็นอาหาร โดยอาศัยอยู่ในถ้ำและเพิงผา แต่หลักฐานในยุคหินใหม่ (ประมาณ 4,000 – 2,000 ปีก่อนคริสตกาล) จัดว่าเป็นยุคแห่งการปฏิวัติทางการเกษตรของมนุษย์ และนับเป็นจุดเริ่มต้นของวัฒนธรรม โดยวัตถุพยานที่แสดงให้เห็นคือ มนุษย์ยุคนี้รู้จักการตั้งถิ่นฐานเป็นหลักแหล่ง รู้จักการเพาะปลูกข้าวเจ้า ข้าวฟ่าง การทำไร่เลื่อนลอย การสร้างบ้านเรือนด้วยไม้และไม้ไผ่ มีการเลี้ยงควาย หมู และสุนัข รู้จักการจักสาน รู้จักการประดิษฐ์เครื่องมือเครื่องใช้ชนิดต่าง ๆ

สิ่งหนึ่งที่แสดงให้เห็นถึงพัฒนาการทางด้านวัฒนธรรมอันก้าวไกล คือการที่มนุษย์ยุคนี้รู้จักการวางระเบียบปฏิบัติในชุมชนให้เป็นอันหนึ่งอันเดียวกันภายใต้ประเพณีและคติความเชื่อร่วมกัน เห็นได้จากคติความเชื่อเรื่องจิตวิญญาณหรือพลังชีวิตที่มีอยู่ในธรรมชาติ ที่สำคัญคือความเชื่อในสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ผู้ปกป้องรักษาข้าว ผู้ดลบันดาลให้พืชผลเจริญงอกงามและอุดมสมบูรณ์

รู้หรือไม่ว่า ตราสัญลักษณ์อาเซียน (The ASEAN Emblem) เป็นรูปรวงข้าวสีเหลืองทอง 10 มัด หมายถึง ประเทศสมาชิกสมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (The Association of Southeast Asian Nations, or ASEAN) ทั้ง 10 ประเทศ รวมกันเพื่อมิตรภาพและความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน พื้นที่วงกลมสีแดง ขอบสีขาวและน้ำเงิน แสดงถึงความเป็นเอกภาพ มีตัวอักษรคำว่า "asean" สีน้ำเงินอยู่ใต้ภาพ แสดงถึงความมุ่งมั่นที่จะทำงานร่วมกันเพื่อความมั่นคง สันติภาพ เอกภาพ และความก้าวหน้าของประเทศสมาชิกอาเซียน

นาข้าวที่เมืองจุนจุงา (Junjungan) บรูไนดารุสซาลาม รัฐบาลบรูไน ได้ดำเนินการปรับปรุงพัฒนาพื้นที่เพาะปลูกข้าววาซัน (Wasan) และ จุนจุงา (Junjungan) เพื่อส่งเสริมการเพาะปลูกข้าวพันธุ์ท้องถิ่นโดยเฉพาะข้าวพันธุ์ Laila, พันธุ์ Adan และพันธุ์ Bairo และให้การส่งเสริมเพื่อเพิ่มปริมาณผลผลิตให้ได้เป็นร้อยละ 60 ลดการนำเข้าข้าวจากต่างประเทศ ตามนโยบายเสริมสร้างความมั่นคงทางอาหาร

กิจกรรม พิธีอาเซียน ภาค 6 : ข้าว สายใยอาเซียน
A Journey Through ASEAN part 6 : ASEAN Rice = ASEAN Life
59-08 / No. 01

ผลิตโดย
โครงการกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการ
สำนักงานอุทยานการเรียนรู้ (TK park) สำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้ (องค์การมหาชน)